

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 2. De differentia inter appetitum desiderij & complacentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

explicando. Neque materia prima appetit duas formas substantiales sibi simul vnire, & duo tota substantia componere, quia etiam si præcisè ex parte materiae nulla sit repugnantia, vt dicam Cont. 8. Punct. 2. repugnat tamen naturaliter ratione impossibilitatis formarum, & dispositionum.

9 Appetitus efficax seu actus primus iterum duplex est, vnus se tenens ex parte principij effectiui, alter ex parte materiae. De vtriusque terminis sic rem digero: Appetitus seu actus primus efficax semper respicit speciem determinatam termini, de quo nullus dubitat, respicit etiam terminum indiuiduū, iuxta opinionem, quæ effectuum indiuiduationem circumscribit temporis, loci, talis agentis, & passi attribuit, quia secundum hanc sententiam virtus actiua constituitur in actu primo in hoc tempore, & loco, cum approximatione ad hoc agens tantum est potens producere effectum illum, quem illæ circumscriptiones determinant, & tantum est ad illum in actu primo, & illum solum, & non alium intendere potest.

10 In opinione, quæ determinationem indiuiduorum causæ primæ concedit, censent graues Magistri, causam esse in actu primo ad omnia indiuidua illius speciei, sub distinctione producenda, scilicet æquè petere productionem omnium hanc, vel illam exercendam. Alia mihi mens est adhuc in hac sententia, existimo enim causam tantum esse in actu primo proximo ad illud indiuiduum, quod producit, & non ad aliud eiusdem speciei, & ita tantum appetere efficaciter illud indiuiduum, quod producit, & aliud sub distinctione. Duo principia ad hanc conclusionem statuendam, mihi sumam, vtrumque proprio loco probandum; Primum, virtutem actiuam creatam non esse in actu primo, quovis Deus applicet suam omnipotentiam ad concurrendam cum illa, quod probabo 2. Phys. Cont. 10. Punct. 1. Secundum: Deum determinare effectum indiuiduationem applicando suam omnipotentiam ad hunc effectum producendum, & non alium, quod probabo Controv. 10. Punct. 2. Ex quibus principiis sic arguo: Principium effectiui tantum est in actu primo ad illum effectum producendum, ad quem habet omnipotentiam applicatam: sed quando Deus determinat indiuiduationem effectus tantum applicat suam omnipotentiam ad illum effectum, & non ad alium eiusdem speciei, quod recentiores cum quibus agimus defendunt asserentes per applicationem omnipotentiae ad hoc indiuiduum producendum, & non aliud determinari à Deo illius indiuiduum entitatem: ergo quando Deus determinat hoc numero indiuiduum producendum virtus creata tantum est in actu primo ad illud: ergo non habet appetitum efficacem ad aliud.

11 De actu primo passiuo tenente se ex parte materiae aliter sentio. Affirmo materiam primam dispositam ad recipiendam & vniendam aliquam formam efficaciter appetere formas omnes illius speciei. Ratio est, quia dispositiones ex se non exigunt hanc numero formam, potius quam illam, neque ex parte passi requiritur specialis aliqua applicatio omnipotentiae, per quam passum in actu primo constituitur, quia omnipotentia tantum actiue, & non passiue concurrat: ergo tantum requiritur ad constituendum actum primum actiuum, non verò passiuum aut determinatum vniens ad formam: ergo ratione omnipotentiae actus primus passiuus non determinatur ad aliquam formam indiuidualem, sed alias ex se ad omnes subdistinctiones, quia materia disposita quatenus est ex se non potius petit hanc formam, quam illam: ergo absolute talis appetitus tenens se ex parte actus primi passiuus, seu terminatiui vniens ad formas, est ad omnes, vnam, vel alteram sub distinctione vniendam.

12 Dices actum primum passiuum determinari ratione actus primi actiui, quia id exigit materia proximè, & efficaciter, quod agens potest producere: Sed agens tantum potest producere formam indiuiduam ad quam est in actu primo: ergo materia tantum exigit illam formam indiuiduam. Respondeo materiam primam dispositam ad formam ignis independentem ab applicatione cuiusvis agentis naturalis constituti in actu primo ad recipiendam formam ignis, illamque efficaciter exigere, siue ab agenti naturali, siue à Deo producendam, quia quotiescunque materia est vltimò disposita ad formam, illam efficaciter exigit, & obinet, etiam si nullum sit agens naturale quod illam possit producere, vt patet in productione formarum viuientium, quæ ad exigentiam materiae dispositæ à Deo producuntur.

ex quo fit materiam dispositam ad formam, non magis exigere formam productam ab agente naturali, etiam si hoc sit applicatum, quam à Deo, cui incumbit mediare, vel immediate formam producere in materia disposita, & ita materia disposita ad formam ignis, etiam si habeat ignem applicatum, non determinatè exigit recipere formam illam indiuiduam, quam potest ignis producere, sed illam vel aliam ex innumeris eiusdem speciei, quas producere potest, quas omnes sub distinctione appetit, quod si semper recipiat illam, quam agens naturale potest producere, hoc non oritur ex indigentia materiae, præcisè, sed quia materiae exigentia illa forma est contenta, & agens naturale applicatum illam producere exigit. Ad argumentum in forma respondeo, id exigit materia quod agens potest producere, distinguo maiorem, id solum quod agens naturale potest producere, nego maiorem: quod potest producere agens naturale, vel Deus ad exigentiam materiae dispositæ, concedo maiorem: sed agens tantum potest producere formam indiuiduam: distinguo eodem modo: agens naturale & Deus à quibus, æquè materia exigit formam, nego: agens naturale tantum, transeat: deinde nego consequentiam.

Postquam hæc scripseram, totam doctrinam traditam inueni apud Nostrum Albert. 2. disp. 3. de Prædic. sublt. q. 2. n. 26. Vbi duplicem assignat appetitum innatum, vnum qui est per indifferentiam, quo dicitur materiam primam appetere omnes formas, qui à materia nullo modo distinguitur, & contra quem non datur violentia. Alium appetitum appellat per qualitatem superadditam ad talem, vel talem formam, sicuti materia affecta siccitate, & caliditate vt octo, dicitur inclinari ad formam ignis. En duplicem appetitum quem ego assignavi. Appetitus per indifferentiam, quem habet materia ad omnes formas, & ab illa non distinguitur, est appetitus, quem ego inefficacem appellavi. Appetitus per qualitatem superadditam est appetitus quem dixi efficacem esse & addere supra materiam primam dispositiones ad formam appetitam.

§. II.

De differentia inter appetitum desiderij & complacentiae.

13 IN appetitu elicitò duplex distinguitur actus, vnus desiderij & alius complacentiae. Vulgò dicitur appetitus desiderij qui fertur in obiectum absens, & complacentiae, qui tendit in obiectum præsens. Rem hanc sapientissimi recentiores illustrant, asseruntque appetitum desiderij non supponere obiectum non existentem in illo instanti temporis, sed posse voluntatem ferri in obiectum actu existens appetitu desiderij, cum enim quis actionem aliquam externam liberè exercet, actio illa in illo instanti, in quo liberè exercetur, oritur ex intentione efficaci illam exercendi, quæ intentio in se imbibitam habet rationem desiderij, ac proinde oritur ex desiderio illi coexistenti: ergo desiderium, & res desiderata, sicut intentio, & res intenta coexistere possunt: ergo desiderium potest esse de obiecto actu existenti: ergo non rectè explicatur ratio desiderij per absentiam obiecti. Desiderium affirmant hi recentiores esse actum, qui fertur in rem abstrahentem, id est, non prout exercitatur, vel factam, sed tantum in illam prout repræsentatur secundum se conueniens. Complacentiam dicunt respicere iam factam, vel possessam. Affirmant insuper ad desiderium requiri cognitionem repræsentantem rem, vt factibilem, & mouentem ad effectum rei. Ex quo inferunt desiderium, cum non supponat rem iam factam, esse principium morale illius effectiui, & Complacentia autem cum supponat rem extra causas nullo modo potest esse principium illius.

15 Ex hoc inferunt causas numquam habere appetitum complacentiae, sed tantum desiderij respectu effectiui, nam si causa haberet appetitum complacentiae, maxime respectu effectus, quem iam producit, sed respectu illius, quem producit, non est appetitus complacentiae, quia ille appetitus tendit in productionem illius, quam non supponit, sed respicit vt effectum, quia causa numquam efficit id, quod supponit, neque intendit producere, quod iam est productum; complacentia autem essentialiter supponit obiectum vt productum, & vt possessum. Circa effectum vt productum in instanti temporis precedenti nihil efficit, neque appetit causæ: ergo circa illum vt productum tempore precedenti causa nequit habere appetitum complacentiae, circa illum vt futurum nullus id adseruit, ergo causa nequit

nequit habere appetitum complacentiæ circa effectum neque ut præsens, neque præteritum, neque futurum.

16 Non possum non mirum horum recentiorum ingenium commendare, in re enim quam omnes maiorum veltigis inherentes prætermisere, nouam lucem nobis dedere; nihilominus (illorum pace dixerim) clariorem credo desiderari dabo forsitan, quia difficultas penitus ab omnibus inspicitur. In memoriam reuoco distinctionem appetitus in practicum & speculatiuum. Practicus appetitus dicitur respectu illius obiecti, cuius executio dependet ab appetentis actu, speculatiuus respectu obiecti, ad cuius executionem impertinens est appetentis actus. Certum est potentiam appetitiuam sapere desiderare illa, quorum executio omnino est independens ab actibus illius, cuius desiderij obiectum recentiores non explicant, quia hic actus desiderij non regitur cognitione mouente ad opus, & effectum, ut ipsi absolute de omni desiderio pronunciant. Neque circa hæc obiecta, cuius executio à voluntate non dependet desiderium dari potest in instanti in quo existunt, inepre enim quis diceretur desiderare pluiam existentem in illo instanti, in quo iam existeret; idem dico de desiderijs ex ignorantia, & errore produceret; idem dico de omnibus alijs obiectis iam productis, & possessis independentem à desiderio, circa quæ nemo dicitur desiderium concipere. Circa illa obiecta cuius executio dependet ex meo desiderio recte datur desiderium in illo instanti, in quo existunt, ut ipsa existant, quia desiderio secluso non essent ex vi huius causalitatis.

17 Ex quo infero recte explicasse recentiores obiectum desiderij practici, & complacentiæ respectu eiusdem obiecti, desiderium autem & complacentiam respectu actus speculatiui, hoc est tendentis circa obiectum, quod independentem ab actu appetentis exercetur, explicari non posse, nisi per ordinem ad obiectum absens, & præsens, seu ut absens, vel præsens cognitum, obiectum enim quod non cognoscitur ut absens, non potest desiderari, actu desiderij speculatiui, neque circa illud potest dari actus complacentiæ, nisi formaliter apprehendatur, ut præsens absolute, vel conditionate. Infero secundò desiderium speculatiuum, quod in causis dari explicui §. præcedenti semper debere esse de obiecto absenti, & possessum esse complacentiæ, non enim ex alio capite potest distingui appetitus complacentiæ, & desiderij circa obiectum, cuius executio non dependet à desiderio, nisi ex præsentia, vel absentia obiecti circa quod versatur uterque actus. De appetitu efficaci qui consistit in actu primo ad æquatum assensum sapientissimis recentioribus assensibus semper esse appetitum desiderij, & nunquam complacentiæ, quia semper fertur in obiectum, ut faciendum ex vi illius, quod est proprium desiderij & nunquam fertur in illud ut iam factum, quod necessarium est ad constituendum actum complacentiæ.

§. III.

Appetitus materia exponuntur.

18 Non alijs principiis, præter iam tradita, indiget, huius rei ad æquata solutio, sed tantum aliquibus conclusionibus illatis specialiter de appetitu materia, ex his, quæ de appetitu omnium causarum supra exposui.

PRIMA CONCLUSIO: Materia prima nuda omni forma habet appetitum ad omnes sibi vniendas, seu ad omnia tota componenda, sub disunctione, ad hoc vel illud totum ex omnibus, quæ potest componere. Probatur hæc conclusio ex natura eiusdem materiæ, quæ est pars incompleta ex se ordinata ad totum componendum, non potius ad hoc, quam ad illud, ex quo inferitur appetere totum componere, & propendere in illius compositionem, sicut omne ens propendit in acquisitionem illius ad quod ex natura sua ordinatur, & cum non magis ordinetur ad componendum hoc totum, quam illud, non magis appetit hoc, quam illud componere, sed æquè omnia sub disunctione, scilicet, hoc vel illud ex omnibus. Neque hunc appetitum subterfugunt formæ corruptæ, quia materia prima ex se æquè potens est ad formas corruptas, & ad alias & æquè contenta esset, si illarum aliquam per reproductionem reciperet, ac si nouam aliam acquireret.

Obiicit Arrag. Materia non potest habere appetitum ad impossibile: sed impossibile est materiam recipere formam iam corruptam: ergo non potest habere appetitum ad illam. Respondeo distinguendo antecedens, materia non

Franc. de Oniedo, Philosoph. Tom. I.

potest habere appetitum ad quod ex se est impossibile, transeat ad id, quod hic, & nunc est impossibile per accidens, nego. Et minorem eodem modo distingo: impossibile est materiam recipere formam corruptam, ex suppositione quod præcesserit corruptio formæ, quæ per accidens euenit, concedo; per se impossibile est recipere illam formam, cui accidentaliter corruptio contingit, nego; deinde nego consequentiam.

19 SECUNDA CONCLUSIO: Materia habet appetitum ad formas recipiendas sub disunctione explicata conclusione præcedenti, insuper sub disunctione rationalis animæ sibi vniendæ, hoc est, habet appetitum ad recipiendam aliquam formam casu, quo rationalis anima non illi vniatur, quia appetitus recte cum præcedente explicabitur, si dicamus materiam primam appetere vniorem ad animam rationalem, vel vniorem, & receptionem alicuius formæ, ex reliquis, quæ ex illa possunt educi. Ratio est clara. Materia appetit vniorem formæ materialis, non absolute, sed si illi vnienda non est forma rationalis: ergo eodem modo appetit receptionem materialis formæ. Probo consequentiam: eo ipso quod materia appetat vniorem formæ, appetit id, quod necessarium est ad vniorem, pro illo euentu, in quo vniorem appetit: Sedeductio formæ materialis est necessaria ad vniorem eiusdem: ergo illam appetit materia pro eodem euentu, pro quo appetit vniorem ad eandem formam: Sed tantum appetit vniorem ad formam materialem sub disunctione rationalis, quod est idem ac appetere formam materialem, si illi non vniatur rationalis; ergo tantum appetit cum eadem disunctione formam materialem recipiendam, ex eo quod illam sibi vniendam appetat: sed non est alia ratio, propter quam materia appetat educationem nisi propter vniorem, quia materia primariò & per se ordinatur ad totum componendum, in quo ordine consistit ratio essentialis illius constitutiua, & secundariò ad formam recipiendam. Ideo enim materia recipit formam, ut illam sibi vniat, non tamen illam sibi vnit, ut eam recipiat. Sicut enim conceptus primariò materia est virtus terminatiua vniõis per modum extremi perfectibilis, & secundariò virtus receptiua formarum medià vniõne, sic primariò appetitus est ad formas vniendas, & secundariò ad recipiendas ex vniendis illas, quæ ex ipsa possunt educi.

20 TERTIA CONCLUSIO. Materia prima non appetit omnes formas sibi vniendas, vel recipiendas successiue. Hæc conclusio est contra communem sententiam, quam verissimam esse, facile probo. Materia prima dum habet formam substantialem sibi vnitam, cum omnibus requisitis ad vniorem, habet satiatum appetitum, etiam si perpetuò duret sub eadem forma: ergo non appetit omnes formas successiue recipiendas, quia si hoc appeteret, non esset materia contenta existens semper cum vniõne ad eandem formam, sed peteret relicta vniõne ad hanc formam, quam habet, ad aliam transire, ut consequeretur id, quod appetit, videlicet formas omnes successiue pertransire. Neque ex eo quod materia appetat omnes sub disunctione, hoc est, hanc, vel illam ex omnibus, inferitur appetere omnes successiue, aliud enim est materiam primam semper habere aliquam formam, aliud habere omnes successiue: primum appetit materia, non secundum.

21 QUARTA CONCLUSIO. Materia prima, dum habet formam aliquam, illam appetit appetitu ex se inefficaci ad æquatum identificato cum sua entitate, quem nu. 6. explicui, actu complacentiæ, & non desiderij. Probatur hæc conclusio ex dictis n. 16. & 17. ubi probaui, actus desiderij, & complacentiæ in appetitu inefficaci distingui essentialiter ex præsentia, & absentia obiecti, & non posse actum desiderij ferri in obiectum præsens. Secundò, cum isti affectus sint non proprii, sed per metaphoram, & translationem dicti, debent componi ad similitudinem, & æmulationem priorum actuum: ergo sicuti potentia volitiua, quæ hos actus propriè exercet, quiescere, & complacere dicitur per actum elicatum in bono iam possessio, sic dicendum est de appetitu innato eandem quietem, & complacentiam inuenire in bono iam acquisito.

22 Obiicies contra hanc conclusionem; Materia prima per eundem actum appetit formam siue præsentem, siue absentem: Sed absentem appetit actu desiderij: ergo eodem actu fertur in præsentem. Maiorem probo: actus appetitus non distinguitur ab ipsa materia: sed materia est eadem: ergo actus appetitus est idem, Minorem admittunt omnes;

N 2 con